

”וסמך את ידו על ראשו” (ד, יג)

בקיצוניות ההפוכה, עד שלאחר מכן יוכל לחזור לדרך האמצע ואז יישאר בה. ולכך רומז כאן הפסוק: בדרך כלל, “כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו”, התרחקו מן הקצוות, השאור והדבש (השאור חמוץ ביותר והדבש מתוק ביותר); אך יחד עם זאת, “קרבן ראשית תקריבו אותם”, במצבים של “ראשית”, כשאדם בא לראשונה להשריש בעצמו הרגל טוב ולהיפטר ממידה רעה שדבקה בו, ראוי שייטה בשלבים ראשוניים אלה אל הקיצוניות ההפוכה.

דברי שאול

אנקודלה

”על כל קרבנך תקריב מלח” (ב, יג)

פירש בעל הפלא יועץ, רבי אליעזר פאפו זצ”ל בדרך רמז, שהמילה מלח היא בהיפוך אותיות ימחל, כי הקרבן הגדול ביותר שיכול אדם להקריב לפני הקב”ה הוא להעביר על מידותיו ולמחול לאחרים, אפילו שמצד הדין הצדק עמו. הדבר נרמז בברית המלח שכל מי שמעביר על מידותיו ומחל לאלו הפוגעים ומביישים אותו, קרבנו ותפילותיו מתקבלים לרצון בשמים.

פלא יועץ

”זכר תמים יקריבנו אל פתח אוהל מועד יקריב אתנו לרצונו” (א, ג)

מובא במדרש מעשה בשור שמשכוהו להקריבו על המזבח, ולא רצה השור ללכת, אחר כך מצאו מחט בקרבו ונתברר שהיה טרפה ולא היה ראוי לקרבן. ועל פי זה אפשר לפרש את הפסוק שלנו: “תמים יקריבנו” ואיך תדע אם הוא תמים ואין בו מום נסתר בתוך קרביו שעושה אותו טרפה, לכן נתנה התורה עצה “אל פתח אוהל מועד יקריב אותנו” ואם ירצה ללכת “לרצונו” תדע שהוא תמים.

פנינים יקרים בשם דרוש שמואל

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט”א

המילה “ידו” מרמזת על פרנסה, ככתוב “יגיע כפיך כי תאכל” וכתוב שמעל ראש האדם יש את השכינה הקדושה, אומרת התורה “וסמך את ידו על ראשו” - יהודי צריך לסמוך על הקב”ה בעניין פרנסתו “וסמך את ידו - את פרנסתו “על ראשו” - על מה שמעל ראשו - הקב”ה.

דברי ישראל

”אדם כי יקריב מִמֶּם קרבן” (א, ב)

לכאורה המילה “מכם” בפסוק זה מיותרת, שהרי אפשר לכתוב פשוט, “אדם כי יקריב קרבן” ועוד קשה, שעל פי כללי התחביר, המילה “מכם” לכאורה לא במקומה הנכון; כי סדר המשפט הראוי הוא “אדם מכם כי יקריב קרבן”, ולא “אדם כי יקריב מכם קרבן”. אלא משיב הספורנו - הכתוב בא ללמד, שיחד עם הבאת הקרבן צריך האדם להקריב גם מעצמו, ולשוב בתשובה בוודאי והכנעת עצמו. וזהו “אדם כי יקריב מכם” - ההקרה צריכה להכיל גם את “מכם”, את “עצמכם”.

ספורנו

”כי כל שאור וכל דבש, לא תקטירו ממנו אשה לה”; קרבן ראשית תקריבו אותם לה” (ב, יא-יב)

השאור הוא דבר חמוץ ביותר, והדבש מתוק ביותר; ומשניהם מזהירה התורה שלא להקריב קרבן כלשהו. אך בהמשך לכך מוסיף הכתוב “קרבן ראשית תקריבו אותם”, כלומר שיש קרבנות שבכל זאת ניתן להקריב משאור ודבש, והם הקרבנות הקרויים “ראשית” “הבאת ביכורים שמביא אדם מראשית תבואתו (שאפשר להביאם גם מתאנים ותמרים על אף שהם מתוקים) וכן קרבן “שתי הלחם” המובא בחג השבועות, שגם הוא מוגדר כראשית ומביאים קרבן זה כשהוא חמוץ, בניגוד לשאר המנחות שאין מחמיצים אותן. מכאן אפשר ללמוד דרך לחיים, ועל פי דברי הרמב”ם שכותב, שאמנם באופן כללי ראוי לדבוק בדרך האמצע ולהתרחק מן הקצוות אך יחד עם זאת, לעתים כדי להגיע למינון נכון, אדם צריך בשלבים הראשוניים, באופן זמני, לנטות אל הקצה; כי כשאדם בא

בס"ד
"דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה" (ד, ב)

לכאורה המילים 'ועשה מאחת מהנה' מיותרות? אלא באמת אדם לא צריך כפרה כלל על עבירה בשוגג, שהרי עשה את המעשה בלי דעת, אבל גם בלי דעת נפשו לא טובה, כי חייב להיות שכבר חטא בעבר, כמו שמובא בחז"ל ש: 'מי שאין בידו שום עוון של מזיד אין חטא שוגג בא על ידו, כי אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם. וזה מה שאומרת כאן התורה, 'נפש כי תחטא בשגגה מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה' ואם תשאל, מאיפה נמשכה לו תקלה זו, הרי אפילו בהמתן...? אלא, 'ועשה אחת מהנה...'. הוא כבר עשה פעם עבירה, וזה אשר גרם לו לחטוא שוב ולהגיע לשוגג.

אלשי"ך

"אדם כי יקריב מִמֶּם קרבן" (א, ב)

למה מתחילה התורה את הפסוק בלשון יחיד 'אדם כי יקריב', ומסיימת בלשון רבים 'תקריבו את קרבנכם', ? מבאר רבינו האוה"ח הקדוש כך: 'קרבן' כשמו כן הוא, בא לקרב את האדם אל ה'. כי כשאדם חוטא הוא מגביר בו את כח הבהמי הגשמי שבו, ובזה שמקריב הוא את הקורבן - בא לידי ביטוי הכיוון ההפוך: רצונו של האדם המקריב להעלות את הנפש הבהמית, לדרגה רוחנית לקדש את כל כולו לעבודת ה'. ולכן אדם שחטא- מביא בהמה לקרבן, כדי שיגיע להתבוננות הזאת, אולם יש 'קרבן' נעלה יותר, והם צדיקי וגדולי הדורות, שזוכים לקרב נפשות בני אדם להקב"ה, שמוכיחים אותם ומחזירים אותם בתשובה, וזה 'הקרבן' הרצוי ביותר לפני ה'. אדם כזה שמקריב נפשות בני אדם לה', הוא אינו צריך להקריב קורבנות ולהביא נדרים ונדרות, כי הוא לא יגיע לידי חטא ועוון 'כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו', וזה פירוש כאן בפסוק: הפסוק מדבר בשני סוגי קורבנות. סוג ראשון 'אדם כי יקריב מכם' שהוא יקריב לה' 'מכם' את הנשמות הפחותים שבעם ישראל ויחזירם בתשובה. ולכן נאמר בלשון יחיד, כי רק יחידי סגולה הנקראים 'אדם' לשון חשיבות, זוכים לדרגה זאת. ואחר כך אומר הפסוק סוג שני של קרבן 'מן הבקר תקריבו את קרבנכם' שזה סוג קרבן ששייך לכל אחד, שיקריב לה' בהמה בנדר או בנדבה, ולכן נאמר 'תקריבו את קרבנכם' בלשון רבים.

אור החיים הקדוש

"וכיחש בעמיתו בפיקדון... או בגזל" (ה, כא)

לכאורה למה כאשר מונה התורה את העבירות שעבר האדם, היא מונה מן הקל אל הכבד, שבתחילה כיחש בעמיתו בפיקדון, ולאחר מכן בגזל, כאשר שב היהודי בתשובה "והשיב את הגזלה אשר גזל... או את הפיקדון" – מונה התורה מן הכבד אל הקל. בתחילה גזל ולאחר מכן פיקדון. אלא נשמות ישראל רחוקות הן מן החטא. "נשמה שנתת בי טהורה היא". אלא שאדם מתיר לעצמו עבירות קלות מאוד, שבהן הוא רואה 'היתר' כגון שהוא משתמש בפיקדון שהופקד אצלו וכדו', עבירה גוררת עבירה עד שהוא שקוע כולו בגזל. ולרוב מתעורר האדם לתשובה רק כאשר הוא שקוע בעבירות חמורות. לכן מונה התורה בדרך התשובה מן הכבד אל הקל, ואם ישוב בתשובה על החמורות, סופו שיזכה לתקן גם את הקלות.

מהר"ש מבעלזא, במחשבה תחילה

אזיס ווארט

"ויקרא אל משה" (א, א)

כידוע, האות א' שבסוף המילה "ויקרא" נכתבת קטנה. האל"ף הקטנה במילה "ויקרא" מלמדת אותנו מוסר השכל: על ידי הקטנת האל"ף, נוצר מצב שבו במבט ראשון, המילה נראית כאילו כתוב "ויקר", לשון מקרה ואקראי, אך כשמתבוננים במילה ביתר דקדוק - רואים גם את האל"ף, המילה השלמה היא "ויקרא" - קריאה מאת הקב"ה; וכך גם המאורעות השונים החולפים עלינו בימי חיינו, פעמים רבות נראים לכאורה ובמבט שטחי וראשוני כאילו הם יד המקרה ('ויקר'), אך בהתבוננות לעומק, יש בהם קריאה של הקב"ה אלינו.

רבי משה לייב מסאסוב

"ויקרא אל משה" (א, א)

אצל בלעם כתוב "ויבא אלקים אל בלעם" (במדבר כב, כ) הקב"ה הלך אליו, ואילו אצל משה רבנו רואים שהקב"ה קרא לו, שיבוא הוא אליו. היתכן?! וכי בלעם הרשע היה מכובד יותר ממשה רבינו?! באר ה'לקוטים מפרדס': כשהמלך רוצה לדבר עם מישהו הוא קורא לו לדבר איתו. אבל אם הלה לא התרחץ מספר חדשים, הריח הרע נודף למרחוק וכינים נופלות לו מבגדיו, מה עושה המלך? אומר לו: "אל תכנס אל הארמון, אני אבוא אליך." לכן, לבלעם הרשע, כביכול, אמר הקב"ה: "איני חפץ שתבוא אלי מחמת רשעותך הרבה שאיננה נסבלת, אלא 'ויבא אלקים אל בלעם'. אבל ממשה רבנו, אהובו של מקום, ביקש הקב"ה שיבוא אל ביתו – "ויקרא אל משה".

לקוטים פרדס

"יקריב אותו לרצונו לפני ה'" (א, ג)

אומר רש"י "כופין אותו (להקריב) עד שיאמר רצה אני", ולכאורה צריך להבין אם כתוב "לרצונו" מהו 'כופין', ומהו "לפני ה'", אלא מכיון שיקריב אותו ע"י שכופין אותו, אמרה תורה כי רק בעיני אדם נראה זה ככפייה אבל "לפני ה'" שהוא יודע מחשבות הרי זה "לרצונו" לפי שאחרי כפיית הגוף נוצר מזה רצון פנימי אמיתי.

כתב סופר**א נקודל'ה****"זכור את עשה לך עמלק...לא תשכח"**

הציווי של מחיית עמלק פותח ב"זכור" ומסיים ב"לא-תשכח". נשאלת השאלה: באף מצווה בתורה לא מופיע הביטוי: "לא תשכח". מדוע דווקא במצווה זו הדגישה התורה מעבר לזכירה גם את הא' שכחה?! בנוסף מדוע מבקשת התורה למחות את זכר עמלק ולא למחות את עמלק בעצמו?! התשובה לזה: עמלק הוא סמל לצינון ההתלהבות בקיום המצוות. רש"י מתאר על פי המדרש: שקרר את האמבטיה בזמן שכל האומות פחדו להתעסק עימנו – כאמבטיה רותחת. הוא בא ונכנס, ולמרות שנכווה – הוא קירר את האמבטיה... את הקרירות הזו השוכנת בכל אחד מאיתנו המהווה "זכר" מהעמלק ההוא... מבקשת התורה לשרש ולעקור מחיינו...

מסופר על רבי דוד מלעלוב, שהלך בלוויית תלמידיו ועברו על גשר מעל הנהר הקפוא. והנה הבחינו בנער אחד שמצייר על הנהר דמות של שרץ המסמל עבודה זרה. עמד הרבי והביט בפליאה בעלם הרך. אחד מהתלמידים אזר אומץ ושאל: "מה מפליא את הרב בשרץ של עבודה זרה?!" ענה הרב: "מוסר גדול אני לומד, הבט! כשהמים זורמים בנהר אפילו הצייר הטוב ביותר לא יצליח לצייר עליהם מאומה... אך נכנסה הקרירות והקפיאה את המים אפילו נער חסר ניסיון בציור – יכול לצייר עליהם עבודה זרה... ראה מה כוח ההרס של הקרירות...". זהו זכר עמלק שיש לשרש מתוכנו...

צדיקים**"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית****אלוקיך מעל מנחתך" (ב, יג)**

הפסוק הזה בא לרמוז לנו שצריך אדם להוריד דמעות בתפלתו, כי כל השערים ננעלים חוץ משערי דמעה, שאף על פי שאין האדם ראוי מצידו שתפילתו תתקבל, אף על פי כן על ידי דמעות - הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו רחמים

"ויקרא אל משה" (א, א)

האלף הזעירא ב"ויקרא" בא לרמוז לנו כי אין לימוד התורה מתקיים אלא אצל אדם שמקטין עצמו ונוהג בענווה. "אלף" כלומר, לימוד תורה ("וואלפך חכמה") מתקיים רק אצל "זעירא" – רק אצל מי שזעיר בעיני עצמו. וכמו שמובא בילקוט, שלפיכך זכה משה רבנו לקריאה זו "ויקרא אל משה" משום שהיה עניו ובורח מן הכבוד, באמרו: "לא איש דברים אנכי".

ספרים**"נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו" (ה, כא)**

מי שמועל מעל בה' ואינו מקפיד להיות זהיר בעניינים שבין אדם למקום, אז תדע עליו בברור שהוא גם "מכחש בעמיתו", ואל תאמין בו גם בעניינים שבין אדם לחברו...

ישמח משה**"אדם כי יקריב מכס קרבן לה'" (א, ב)**

לכאורה היה צריך להיות כתוב ההיפך: "אדם מכס כי יקריב קרבן לה'!" אלא אמרו תלמידי הבעש"ט שהאדם צריך להקריב קרבן מעצמו, "מן הבהמה" - מתאוותיו הבהמיות המורידות אותו לדרגת חי, כי עיקר העבודה שלנו היא להקריב את עצמנו ממש, כי הרי איך הקרבן מכפר? אם האדם חטא - מה פתאום שהקרבן יכפר עליו? אלא, החוטא היה מגיע לביהמ"ק ומתחרט ותוהה על חטאיו וחושב מחשבות להיטהר וזו התשובה האמיתית שבקרבן. "אדם כי יקריב מכס קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן... אדם אשר יקריב מעצמו את הבהמיות שלו – זהו הקרבן לה'.

צדיקים**"אדם כי יקריב... מן הבהמה, מן הבקר ומן הצאן****תקריבו את קרבנכם" (א, ב)**

למה מתחיל הכתוב בלשון יחיד "אדם כי יקריב" ומסיים בלשון רבים "תקריבו את קרבנכם"? אלא התורה באה להגיד לנו שהחטא שאדם חוטא, משפיע לא רק על עצמו אלא גם על כלל סובביו, על הרבים. אדם אינו "אי" לעצמו, וכל מעשה שלו משפיע גם על הכלל, לטוב או לרע.

טעם ודעת

"ונפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצוות השם אשר לא

תעשינה ואשם"

כשיהודי עובד את הקב"ה - כמה שהוא יותר עובד ומתקרב להקב"ה - ככה הוא מחזיק את עצמו יותר שפל אל מול גדולת השם, אבל כשאדם עושה מצווה ומרגיש שהוא עובד ה' (מרגיש נחשב בעצמו שעובד ועושה מצוות) אזי המצווה לא נחשבת לו לכלום, וזהו פירוש הפסוק "ונפש כי תחטא" - מה החטא? "ועשתה אחת מכל מצוות השם" - שמרגיש שעושה מצווה ועובד ה' - ואז - "אשר לא תעשינה ואשם" - המצווה הופכת לו לכלום - כאילו לא עשהו.

קדושת לוי

"אדם כי יקריב"

"אדם כי יקריב" - סופי תבות - "ביים" - רמז למה שכתוב "ותשליך במצולות ים כל חטאתם".

חיד"א

"ויקרא אל משה" - א' זעירה

מה פשר הא' זעירה? אלא מובא שהתורה היא תורת חסד "ותורת חסד על לשונו" - שהתורה נמשלה למים - מה מים הולכין ממקום גבוה למקום נמוך - כן התורה לא תמצא אלא במי שמשפיל את עצמו ואינה יכולה להתקיים במי שמתגאה בעצמו רק מי שמקטין את עצמו, וזהו הא' זעירה - שהתורה מקטינה את עצמה למי שמקטין עצמו, וכן משה רבנו שכתוב עליו שהיה עניו מאד - "ויקרא אל משה" - שהתורה הקטינה את עצמה מול משה בכדי שיוכל להבין סודותיה.

דגל מחנה אפרים

"וקרבו וכרעו ירחץ במים"

"וקרבו וכרעו ירחץ במים" - אין מים אלא תורה, הגמ' אומרת במסכת קידושין "אמר הקב"ה: בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", אומרת התורה "וקרבו וכרעו ירחץ במים" - יהודי צריך לשטוף את את הפנימיות שלו במים - בתורה הקדושה שהיא התרופה הכי טובה נגד היצר הרע.

בדרך רמז

"וכל דבש לא תקטירו"

למה באמת לא משתמשים בדבש? אלא התורה באה להורות לאדם שלא ירדוף אחרי כל המתוק לחיכו.

חיד"א

ומקבל תפלתו. וזה מה שמרומז כאן בפסוק "וכל קרבן מנחתך" - שהיא התפלה, "במלח תמלח" שהם דמעות שהם מים מלוחים. "לא תשבית מלח ברית אלוקיך" הטעם שקוראים לזה "מלח ברית" - הוא משום שכל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, וזהו הברית שנכרת להם, שהדמעות אינם חוזרות ריקם. ו"על כל קרבנדך תקריב מלח", דהיינו - בכל תפילה תוריד דמעות, ובזה היא אינה חוזרת ריקם.

פיתוחי חותם

"נפש כי תחטא בשגגה" (ד, ב)

מדוע נקטה התורה בלשון "נפש כי תחטא" ולא "איש" או "אדם" כמו במקומות אחרים? אלא מבאר הרמב"ן כך: באופן כללי צריך להבין למה אדם ששגג ועשה עבירה - צריך להביא קרבן? והרי הוא לא התכוון בכלל לחטוא? אלא שהתשובה לכך היא, שגם ללא אשמה וללא כוונת זדון, עצם פעולת החטא משפיעה על נפש האדם ופוגמת בה ולכן זו נקט הכתוב ביחס לעבירה בשוגג, בלשון "נפש כי תחטא" כי עיקר הבאת הקרבן על חטאי שגגה, הוא משום השפעת החטא על הנפש.

רמב"ן

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה"

כתוב שאדם כשמביא קרבן צריך להרהר שכל מה שעושים לקרבן - היו צריכים לעשות לו: שחיטה וזריקה וכו', רק הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הצריך להביא קרבן במקומו, ולכאורה מה אשם הקרבן על עבירה שמישהו אחר עשה? אלא עונה ה"ישמח משה" שבקרבן יש נשמה מגולגלת שעבר את אותו עבירה של האיש שמביא את הקורבן ואותו אדם שהתגלגל בקרבן - מת בלי שזכה לחזור בתשובה, וכשמקריב את הקרבן - התשובה של האדם והמעשה של הקרבן ביחד - מביאה תשובה לשניהם וזה הפירוש "מכם" - גם מהנשמה שבקרבן אשר חטא באותו הדבר, ובדרך רמז יש להוסיף שזה הפירוש בפסוק "וסמך ידו על ראש העולה" ונרצה לו" - לבן אדם שמביא את הקרבן - "לכפר עליו" - על הנשמה שמגולגלת בקרבן.

ישמח משה, בדרך רמז